

Scenariusz Galerii Sztuki Polskiej po 1945 roku

1. Założenia ogólne:

Wystawa „Galeria Sztuki Polskiej po 1945” w nowym gmachu Muzeum Śląskiego ma na celu prezentację dzieł będących częścią kolekcji, której początki tworzenia związane są z restytucją przedwojennej placówki w 1984 roku. Wystawa powinna zostać zaprojektowana z myślą o kontynuacji Galerii Malarstwa Polskiego 1800–1945 (wywodzącej się z kolekcji utworzonej jeszcze w latach trzydziestych) oraz z zamiarem zasygnalizowania istotnych zjawisk w dziejach sztuki po 1945 roku. Należy uwzględnić spektrum problemów żywotnych w sztuce najnowszej z podkreśleniem ich bogactwa, różnorodności i symultaniczności występowania. Poszczególne sekwencje ekspozycji, zachowując częściowo układ chronologiczny – przede wszystkim w miejscu spotkania Galerii Malarstwa Polskiego 1800-1945 z powojenną sztuką polską, otwierającą się na nurty żywotne w sztuce zachodnioeuropejskiej – powinny uwzględnić wiodące nurty we współczesnej sztuce polskiej, dialogującej z rodzimą tradycją oraz europejską nowoczesnością. Projekt Galerii ma stworzyć przyjazną przestrzeń dla działań edukacyjnych (warsztatów i lekcji) zróżnicowanych pod względem merytorycznym.

2. Założenia szczegółowe:

Sekwencja rozpoczynająca Galerię po 1945 powinna łączyć się przestrzennie i koncepcyjnie z Galerią Malarstwa Polskiego 1800–1945. Składają się na nią dzieła powstałe w okresie powojennym, gdzie poszukiwanie dróg rozwoju zbiegało się w czasie z dotkliwym ograniczeniem aktywności twórczej do ram ideologii socrealistycznej. Odkrywanie tożsamości oraz zakreślanie granic swobody wypowiedzi mobilizowało artystów do szukania niezależności i omijania cenzuralnych represji. Jednocześnie powojenne pokolenie artystów było środowiskiem bardzo zróżnicowanym pod względem ideowym. Obok kolorystów istniała duża grupa artystów średniego i młodego pokolenia, którzy inspirowali się osiągnięciami twórców związanych z nurtami sztuki zachodnioeuropejskiej. To właśnie ich dzieła powinny zostać wyeksponowane i potraktowane jako punkt zbieżny z ekspozycją prac malarskich i rzeźbiarskich artystów okresu dwudziestolecia międzywojennego w Galerii Malarstwa Polskiego 1800–1945 i jednocześnie stać się początkiem dalszej narracji, prowadzonej w sposób swobodny, niezachowujący rytmu chronologii. Następne sekwencje wystawy skupiają się na wątkach stylistycznych, ideowych i estetycznych żywotnych w różnych okresach czasowych i środowiskach twórczych.

Kolekcja muzealna posiada dzieła twórców uciekających w przestrzeń **geometrycznej abstrakcji**, gdzie wyobraźnia inspirowana jest głównie nauką. Ten rodzaj wizji artystycznej ma swoje początki w dwudziestoleciu międzywojennym i jest kontynuowany do chwili obecnej. W opozycji do intelektualnej abstrakcji geometrycznej znajduje się twórczość o charakterze subiektywnym – poetyka plastycznej wypowiedzi oscylująca w rejonach **sztuki imaginacyjnej**, wrażliwej się w formie: surrealistycznej, metaforycznej i magicznej.

Kolejną ważną grupę stanowią dzieła artystów powracających do **sztuki figuratywnej** o charakterze narracyjnym, symbolicznym i ekspresyjnym.

Końcowa sekwencja wystawy zamyka przestrzeń galerii zderzeniem (spotkaniem) bardziej tradycyjnego rodzaju sztuki z **twórczością o charakterze konceptualnym**, koncentrującą się głównie na osobie artysty oraz procesie twórczym podporządkowującym dzieło sztuki założeniom ideowym i marginalizującym jednocześnie jego powszechnie rozumiane walory estetyczne. Rezygnacja z tradycyjnych form artystycznych pozwoliła twórcom na swobodny wybór innych środków wyrazu, takich jak, **filmy i fotografie, ready made, instalacje multimedialne, performance, happeningi**. Główną zdobyczą sztuki konceptualnej było zastąpienie sztuki przedmiotu sztuką idei. Twórczość najnowsza w dużej części, podobnie jak powojenne dzieła artystów uznanych za awangardowych, jest spadkobierczynią konceptualistów. Wypływa z intelektualnych rozważań, mniej lub bardziej zabarwionych emocjonalnie, obracających się w pewnych obszarach pojęciowych i poszukujących dla nich odpowiednich form ekspresji. Wśród treści i idei zajmujących dzisiejszych

twórców dominuje kilka tematów. Jednym z nich jest **cielesność** postrzegana i analizowana przez artystów na różnych poziomach poznawczych. Innym jest **przedmiot** (*ready made*), który pozostaje nadal źródłem inspiracji i fascynacji dla wielu artystów. Kolejnym, równie ważnym dla współczesnych twórców tematem jest **społeczeństwo**, uwarunkowane poprzez politykę, religie i kulturę.

3. Podział na główne bloki tematyczne wystawy:

- A. **Nowoczesna powojenność – okres od 1945 do pocz. lat 80. XX wieku.** (ekspresja abstrakcyjna i malarstwo materii, malarstwo kubizujące, abstrakcja i figuracja w twórczości Andrzeja Wróblewskiego, między nowoczesnością a tradycją koloryzmu – malarstwo lat 70. i 80. XX wieku)
- B. **Abstrakcja geometryczna oraz syntetyzm i minimalizm formalny**
- C. **Malarstwo metaforyczne** (malarstwo surrealistyczne, twórczość Grupy Krakowskiej)
- D. **Nowa figuracja – prezentacje zjawiska kształtującego się w ramach różnych nurtów:** neoekspresja, realizm symboliczny (Wprost, Szkoła Łódzka), figuratywność intelektualna, (Grupa)
- E. **Sztuka idei** – (podział tematyczny na grupy: ciało, przedmiot, społeczeństwo - z uwzględnieniem fotografii, sztuki street-art, video-art)

4. Szczegółowy opis kolejnych sekwencji wystawy wraz ze spisem eksponatów.

A.

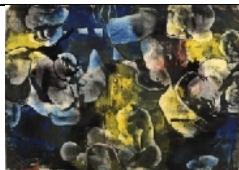

Okres poszukiwań i wyborów

(tradycja koloryzmu a nowoczesność)

Lata powojenne były dla artystów zamieszkałych w Polsce okresem trudnym i skomplikowanym. Nadszedł czas poszukiwań twórczej tożsamości oraz zakreszania granic swobody artystycznej wypowiedzi, stopniowo ograniczanej przez komunistyczne władze. Nowa ideologiczna polityka wdzierła się w każdą sferę ludzkiego życia, również w delikatną tkankę artystycznej kreacji. Niezależnie od stopnia cenzuralnych represji (szczególnie dotkliwych w okresie stalinowskim), artyści próbowali zachować twórczą niezależność. Obserwowali sygnały płynące z zachodniego świata sztuki i starali się omijać w miarę możliwości rządowe instrukcje. Powojenne pokolenie artystów było środowiskiem bardzo zróżnicowanym. Nadal silną pozycję zajmowali zwolennicy koloryzmu. Ze względu na preferowanie sztuki przedstawieniowej, niezaangażowanej i tradycyjną metodę budowania kompozycji kolorem byli bezpiecznym wyborem dla ówczesnych władz – najczęściej im powierzano funkcje rektorskie i profesorskie w akademiach artystycznych. Obok spadkobierców kapistów istniała duża grupa artystów średniego i młodego pokolenia szukająca dróg i rozwiązań określonych **pojęciem nowoczesności**. Ich działania weszły w nowy obszar artystycznej kreatywności. Swoje kompozycje sprowadzali do prostych **kubistycznych** kształtów bądź form **abstrakcyjnych**, niekiedy silnie zabarwionych emocjonalnie (**informel**); budowali obrazy z użyciem różnych materiałów (piasek, gips, drewno) w celu podkreślenia ich walorów plastycznych poprzez zróżnicowanie fakturalne (**malarstwo materii**). Pojawiały się również pierwsze eksperymenty **taszystowskie**: prace oparte na intuicyjnym nakładaniu farb z pominięciem wszelkich spekulacji intelektualnych oraz happeningi – działania artystyczne wykraczające poza obszar działań malarskich. Niekiedy w tę nowoczesną formę wpisywano znak, symbol, metaforę, nadając dziełu nowy znaczeniowy wymiar.

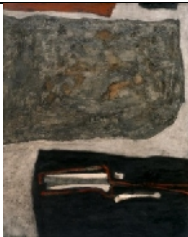

L.P.	OBIEKT, AUTOR, TYTUŁ TECHNIKA WYMIARY, NR INW.	UWAGI I OPINIA KONSERWATORSKA	FOTOGRAFIA OBIEKTU	UWAGI
1.	TADEUSZ KANTOR Kompozycja abstrakcyjna, 1963 olej, karton naklejony na płyte pilśniową, 67 x 96 nr inw.: MŚK/SzM/827			bardzo ważne
2.	TADEUSZ KANTOR, Bez tytułu 1958, olej, płótno 75 x 68 depozyt			bardzo ważne

3.	URSZULA BROLL Obraz abstrakcyjny, 1959 olej, płótno, 50 x 75 nr inw. MŚK/SzM/294			ważne
4.	URSZULA BROLL Obraz abstrakcyjny, 1963 olej, płótno, 100 x 80 nr inw. MŚK/SzM/295			ważne
5.	ALFRED LENICA Kompozycja abstrakcyjna, 1963 technika mieszana, papier, 30 x 42 nr inw.: MŚK/SzM/656			bardzo ważne
6.	ALFRED LENICA Kompozycja abstrakcyjna, 1964 technika mieszana, papier, 30 x 42 nr inw.: MŚK/SzM/657			bardzo ważne

7.	ALFRED LENICA Kompozycja abstrakcyjna , 1966 technika mieszana, papier, 30 x 42 nr inw.: MŚK/SzM/658			bardzo ważne
8.	ALFRED LENICA Kompozycja abstrakcyjna , 1966 technika mieszana, papier, 30 x 42 nr inw.: MŚK/SzM/659			bardzo ważne
9.	ZDZISŁAW STANEK Światła w międzyprzestrzeni , 1957 olej, płótno, 70 x 40 nr inw.: MŚK/SzM/66			ważne
10.	STANISŁAW KRZYSZTAŁOWSKI Nastroje jesienne , [b.d.] olej, płótno, 55 x 71 nr inw.: MŚK/SzM/52			opcjonalne
11.	HILARY KRZYSZTOFIAK Kobieta i mężczyzna (dyptyk), 1970 olej, płótno, 2 x (160 x 65) nr inw.: MŚK/SzM/728/1-2			ważne

12.	ZDZISŁAW STANEK Martwa natura kubistyczna , 1954 olej, płyta, 62 x 57 nr inw.: MŚK/SzM/886			bardzo ważne
13.	LEON DOŁŻYCKI Martwa natura , 1954 olej, płótno, 69,5 x 55 nr inw. MŚK/SzM/848			bardzo ważne

14.	FRYDERYK ANTONI HAYDER Martwa natura z białym dzbankiem, 1961 olej, płótno, 75 x 93 nr inw. MŚK/SzM/306			bardzo ważne
15.	ALFRED LENICA Akt, 1946 olej, płyta pilśniowa, 102 x 70 nr inw.: MŚK/SzM/208			bardzo ważne
16.	JADWIGA MAZIARSKA Posąg krążącej siły, 1949 olej, płótno, 90 x 69 nr inw.: MŚK/SzM/67			bardzo ważne
17.	RAJMUND ZIEMSKI Ryba, lata 50.XX wieku, olej, płótno, 64 x 99 , nr inw.: MŚK/SzM/935			ważne
18.	LECH KUNKA Kobieta z gitarą, olej, płótno, 55,5 x 45 nr inw.: MŚK/SzM/838			ważne
19.	STANISŁAW DAWSKI Głowa, 1960 olej, tektura, 70 x 50 nr inw.: MŚK/SzM/841			opcjonalne

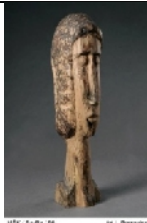
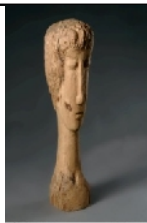
20.	ANDRZEJ SEWERYN KOWALSKI Bez tytułu, 1970 olej, płótno, 80 x 65 nr inw.: MŚK/SzM/629			bardzo ważne
21.	ZDZISŁAW STANEK Światłokwiat, 1962 olej, dykta, sklejka, 75 x 60 nr inw.: MŚK/SzM/292			bardzo ważne

22.	ANDRZEJ URBANOWICZ Bez tytułu , lata 60.XX wieku, technika własna, płótno, 93 x 178 nr inw.: MŚK/SzM/139			bardzo ważne
23.	ALFONS MAZURKIEWICZ Samostworzenie , 1961 olej, płótno, 97 x 195 nr inw.: MŚK/SzM/855			opcjonalne
24.	URSZULA BROLL Bez tytułu , lata 60. XX wieku technika własna, collage, olej, płótno, 65 x 90 nr inw. MŚK/SzM/297			opcjonalne
25.	ALEKSANDER KOBZDEJ Scena alegoryczna , 1961 olej, płótno, 75 x 40 sygn. p.d.r.: <i>Kobzdej / 1961</i> nr inw.:MŚK/SzM/591			bardzo ważne
26.	ZYGFRYD DUDZIK Zima , 1966 olej, płótno, 78 x 55 sygn. l.d.r.: <i>Z.Dudzik 66</i> nr inw.: MŚK/SzM/680			ważne
27.	Henryk STRUMIŁŁO Kompozycja , 1963 technika mieszana, 92 x 65 nr inw.: MŚK/SzM/876			bardzo ważne

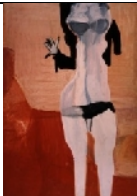

Wśród zwolenników nowych trendów byli również artyści (jak **Andrzej Wróblewski**)pozornie podążający w kierunku przeciwnym. Po eksperymentach z niefiguratywnością, powracali do malarstwa realistycznego, które po przemianie formalnej i treściowej w niczym nie przypominała XIX-wiecznej sztuki realistycznej czy banalnej socrealistycznej produkcji.

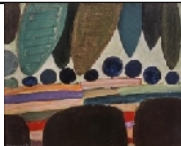
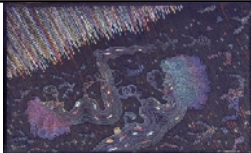
28.	ANDRZEJ WRÓBLEWSKI Abstrakcja geometryczna szara, 1948 olej, płótno, 78 x 58 nr inw.: MŚK/SzM/616			bardzo ważne obraz dwustronny
29.	ANDRZEJ WRÓBLEWSKI Głowa, 1956 olej, płyta pilśniowa, 61 x 43 nr inw.: MŚK/SzM/569			bardzo ważne
30.	ANDRZEJ WRÓBLEWSKI Garbuska- Garbata we wnętrzu, 1954/1955, olej, płótno, 138 x 100 cm			bardzo ważne obraz dwustronny
31.	ANDRZEJ WRÓBLEWSKI Głowa czerwono niebieska, akwarela papier, 42 x 30 depozyt			bardzo ważne
32.	ANDRZEJ WRÓBLEWSKI Zielona czaszka, akwarela papier, 42 x 30, depozyt			bardzo ważne
33.	ANDRZEJ WRÓBLEWSKI Kaleka, akwarela papier 30 x 42, depozyt			bardzo ważne
34.	ANDRZEJ WRÓBLEWSKI Miasto ze słońcem, akwarela, papier, 30 x 42, depozyt			bardzo ważne

35.	JAN NOWICKI Głowa Hanki 1963 drewno modrzewiowe, 75 x 15 x 22 niesygn. nr inw.: MŚK/Sz/Rz/56			opcjonalne
36.	JAN NOWICKI Głowa X 1971 drewno sosnowe, 70 x 15 x 24 nr inw.: MŚK/Sz/Rz/57			opcjonalne
37.	JAN NOWICKI Głowa XI 1970 granit, 42x13x14 nr inw.: MŚK/Sz/Rz/60			ważne

W latach 70. i 80. XX wieku w sposób świadomy, dojrzały i indywidualizowany tworzyła liczna grupa artystów pochodzących z różnych środowisk. Zamiłowanie do tradycyjnego koloryzmu i równoczesny wpływ nowoczesnej sztuki europejskiej dały odmienne i oryginalne rozwiązania: stylizowane portrety kobiece Teresy Pągowskiej, tajemnicze „pismo” Jana Tarasina, katastroficzne wizje Jerzego Tchórzewskiego czy pogodne „kobiercowe” pejzaże Tadeusza Dominika.

38.	TERESA PAĞOWSKA Dziewiętnasty /19/, 1968 olej, płótno, 140 x 100 nr inw.: MŚK/SzM/566			bardzo ważne
39.	BOŻENA BAR Z cyklu: „Obsesja II” Opętanie , 1986 olej, płótno, 150 x 105 nr inw.: MŚK/SzM/570			opcjonalne
40.	JAN TARASIN Kontynuacje , 1983 olej, płótno, 60 x 100 nr inw.: MŚK/SzM/47			bardzo ważne

41.	JAN TARASIN Komplikacja , 1981 akryl, płótno, 140 x 100 nr inw.: MŚK/SzM/185			bardzo ważne
42.	TADEUSZ DOMINIK Pejzaż , [b.d.] olej, płótno, 61 x 81 nr inw.: MŚK/SzM/51			bardzo ważne
43.	KONRAD JARODZKI Erotyk IV , 1982 olej, płótno, 100 x 130 nr inw.: MŚK/SzM/13			ważne
44.	JAN DOBKOWSKI Przenikanie , 1971 olej, płótno, 41 x 33 nr inw. MŚK/SzM/53			bardzo ważne
45.	JAN DOBKOWSKI Siostry , 1987 olej, płótno, 55 x 70 nr inw. MŚK/SzM/342			bardzo ważne

46.	ADAM MYJAK Sen 1984 brąz, odlew, polerowanie, 45x32x33 niesygn. nr inw.: MŚK/Sz/Rz/35 Zakup od autora w 1988 roku.			bardzo ważne
47.	ADAM MYJAK Ludzki pejzaż 1987 brąz, odlew, spawanie, polerowanie, 178 x 104 x 34 nr inw.: MŚK/Sz/Rz/49			bardzo ważne

B.

Dialog sztuki z nauką (abstrakcja geometryczna i syntetyzm)

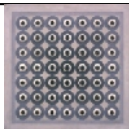

Obrazowanie za pomocą abstrakcji geometrycznej ma swoje źródło w głębokim przekonaniu o możliwości poznania struktury rzeczywistości poprzez procesy intelektualne. Artyści odkrywają i zgłębiają zasady i prawa porządkujące uniwersum, aby następnie je zwizualizować językiem plastyki.

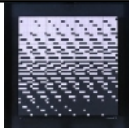
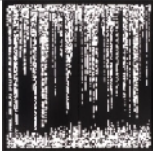

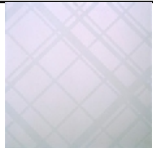
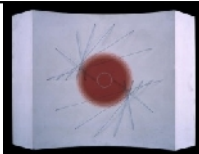

Zainteresowanie sztuką abstrakcyjną w Polsce sięga okresu międzywojennego, kiedy to postęp i osiągnięcia w dziedzinie nauki i techniki oraz radykalne zmiany ustrojowe w Rosji wzbudziły wiarę w możliwość uporządkowania świata według stałych i nienaruszalnych zasad. Artystów zafascynował funkcjonalizm i konstruktywizm, szczególnie twórców rosyjskich. Powstały grupy artystyczne „Blok” i „Preasens”, a nestor polskiej odmiany tego nurtu Władysław Strzemiński stworzył swoją teorię unizmu, która na długo pozostanie inspirującą lekturą nie tylko dla zwolenników abstrakcji geometrycznej.

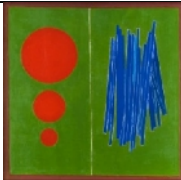

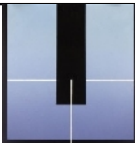

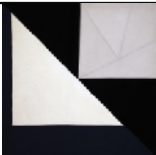
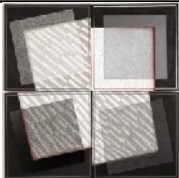
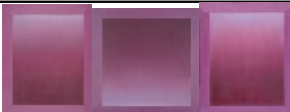
Po tragedii drugiej wojny światowej utopijna wiara w społeczno-polityczny ład świata została mocno zachwiana, a tym samym powrót do czystej myśli konstruktywistycznej stał się niemożliwy. Twórcy powojenni, będący zwolennikami konstruktywizmu, odchodzą od uniwersalistycznych teorii porządkowania rzeczywistości. Ich poszukiwania koncentrują się głównie na odkrywaniu wzajemnych relacji nauki i sztuki, a w konsekwencji na poszukiwaniu odpowiednich form plastycznych, wiernie odzwierciedlających niezmienną naturę praw porządkujących otaczający nas świat.

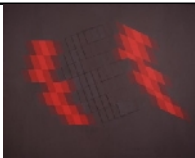
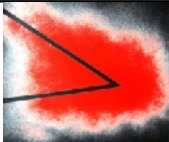

Czynnikiem decydującym o kształcie dzieła sztuki jest intelekt, który ma w pierwszej kolejności porządkować chaotyczny świat emocji zaburzających logikę procesów poznawczych. Artysta poprzez procesy analizy bądź (i) syntezy, odkrywa relacje pomiędzy przestrzenią, światłem a tworzonym obiektem. Sprawdza, jakie zasady rządzą wzajemnym oddziaływaniem idealnych form geometrycznych poddanych różnym układom i podziałom. Obszarem badań staje się zarówno abstrakcyjny świat matematyki (dzieła Ryszarda Winiarskiego obrazujące zasady rachunku prawdopodobieństwa), jak i natura inspirująca jedynie do poszukiwań praw w niej panujących, nie zaś do zachwytu nad jej subiektywnie postrzeganym pięknem (optyczne reliefy Jerzego Rosołowicza). Jeżeli nawet dla twórcy bezpośrednim źródłem natchnienia była natura i jej piękno, to poprzez proces daleko posuniętej syntetyzacji i ascetyczne wykorzystanie środków wyrazu (dla uwypuklenie pewnych stałych, niezmiennych cech i elementów całości) kompozycja przybiera kształt daleko odbiegający od swojego bogatego pierwowzoru (pejzaże Jerzy Hałasa).

Przeniesienie akcentu ze sfery emocji do świata intelektu, z przedmiotu-dzieła na osobę artysty i proces kreacji, otwiera drogę do sztuki konceptualnej, gdzie obiekt traci swoje nadrzędne znaczenie (bądź też w ogóle się z niego rezygnuje) na rzecz idei powstałej w umyśle twórcy.

48.	Jerzy ROSOŁOWICZ Kompozycja optyczna N8/67, 1967 tempera, szkło (soczewki optyczne), płyta paździerzowa, 60 x 60 nr inw.: MŚK/SzM/44			bardzo ważne obiekt powinien być umieszczony w sposób umożliwiający przepływ światła przez soczewki
49.	RYSZARD WINIARSKI Przypadek w grze dla dwóch, 1984			bardzo ważne

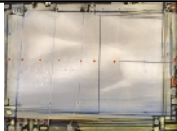
	akryl, deska, 50 x 50 nr inw.: MŚK/SzM/48			
50.	RYSZARD WINIARSKI Gra 16 (Szesnasta gra), 1986 akryl, deska, 65 x 65 nr inw.: MŚK/SzM/286			bardzo ważne
51.	RYSZARD WINIARSKI Próba rozkładów statystycznych, 1967 olej, płótno, 120 x 120 nr inw.: MŚK/SzM/345			bardzo ważne
52.	JERZY BUDZISZEWSKI Relief biały, [b.d.] akryl, drewno, 66 x 60 nr inw.: MŚK/SzM/78			ważne
53.	JERZY BUDZISZEWSKI Kompozycja biała, [b.d.] akryl, płótno, 70 x 70 nr inw.: MŚK/SzM/79			opcjonalnie
54.	JAN CHWAŁCZYK Obraz- forma przestrzenna, 1985 akryl, sznurek, płyta pilśniowa, 70 x 98 nr inw.: MŚK/SzM/81			bardzo ważne
55.	HENRYK STAŻEWSKI Kompozycja, 1979 akryl, płyta, 45 x 45 nr inw.: MŚK/SzM/106			bardzo ważne
56.	STANISŁAW FIJAŁKOWSKI, Kompozycja z chmurami, 1958r., olej, płótno, 50 x 61, depozyt			bardzo ważne

57.	STANISŁAW FIJAŁKOWSKI, Z nieba ogień i woda, 1961, olej, płótno 80 x 80			bardzo ważne
58.	STEFAN GIEROWSKI Obiekt CDLXXXVIII, 1982 olej, płótno, 200 x 69 nr inw.: MŚK/SzM/159			bardzo ważne
59.	RYSZARD GIERYSZEWSKI Znak w przestrzeni , 1986 olej, aluminium, 45 x 45 nr inw.: MŚK/SzM/170			ważne
60.	WANDA GOŁKOWSKA Dyptyk , 1987 akryl, płótno, 81 x 100 nr inw. MŚK/SzM/346/1-2			ważne
61.	KAJETAN SOSNOWSKI Układy równowartościowe, 1986 technika własna, bawełna, len, 130 x 130 cm nr inw.: MŚK/SzM/173			bardzo ważne
62.	JACEK DYRZYŃSKI Wzajemna relacja (9 złożone z 4 części) , 1985 akryl, płyta pilśniowa, 80 x 80 nr inw.: MŚK/SzM/246/1-4			ważne
63.	ALEKSANDRA JACHTOMA Fiolet (tryptyk), 1985 olej, płótno, 2 x (55,5 x 46,5), 1x (55,5 x 55,5) nr inw.:			ważne

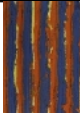

	MŚK/SzM/285/1-3			
64.	JAN BERDYSZAK Wokół obrazu XIV-cynobrowo , 1983-89 akryl, płótno, deska, 60 x 122 nr inw.: MŚK/SzM/667			bardzo ważne
65.	JAN BERDYSZAK Wokół obrazu XVI-podwójnego , 1983-1989 akryl, płótno, deska, 60 x 122 nr inw.: MŚK/SzM/668			bardzo ważne
66.	JANUSZ ORBITOWSKI, Bez tytułu , 1987 akryl, płyta pilśniowa, 70 x 102 nr inw.: MŚK/SzM/348			opcjonalnie
67.	JÓZEF ROBAKOWSKI Z cyklu: „Kąty energetyczne”, 1985, technika własna, papier, 50 x 60, depozyt			bardzo ważne
68.	JÓZEF ROBAKOWSKI Z cyklu: „Linie” , 1989, technika własna, papier, 50 x 60, depozyt			bardzo ważne

69.	STEFAN GIEROWSKI Obiekt CDL X ,1981 olej, płótno, 98 x 98 nr inw.: MŚK/SzM/143			bardzo ważne
70.	MARIA MICHAŁOWSKA Od błękitu , 1974 olej, płótno, 110 x 110 nr inw.: MŚK/SzM/12			ważne

71.	JULIAN STAŃCZAK, Bez tytułu, 1969, akryl, sklejka, papier, 61 x 61, depozyt			bardzo ważne
72.	JULIAN STAŃCZAK, Folding Secrets, 1967, akryl, papier płótno, 77 x 77, depozyt			bardzo ważne

73.	JERZY HAŁAS Góra p. ciepła z plamą, [b.d.] olej, płótno, 80 x 100, nr inw.: MŚK/SzM/162			ważne
74.	ZDZISŁAW JURKIEWICZ 162 szarawo- zielonkawo- niebieskawych, [b.d.] akryl, płótno, 60 x 60 nr inw.: MŚK/SzM/77			ważne
75.	ZBIGNIEW PALUSZAK Requiem dla drzewa, 1981 olej, płótno, 90 x 182 nr inw.: MŚK/SzM/291			opcjonalnie
76.	KAJETAN SOSNOWSKI Obraz z czerwienią i zielenią, ok.1968 , olej, płótno, 150 x 100 depozyt			bardzo ważne
77.	MARIAN BOGUSZ Medytacje 66, 1978 akryl, werniks, aluminium, 60 x 80 nr inw.: MŚK/SzM/343			bardzo ważne

78.	ANDRZEJ GIERAGA Obraz LXXXVI, technika własna, 1984 olej, płótno, 85 x 100 nr inw.: MŚK/SzM/180			opcjonalnie
79.	LEON TARASEWICZ Fragment podłogi z Biennale w Wenecji, 2001 tynk akrylowy, płyta, 36 x 24,8 nr inw.: MŚK/SzM/853			opcjonalnie
80.	LEON TARASEWICZ Bez tytułu, 1981, olej, płótno, 80 x 120, depozyt			bardzo ważne
81.	LEON TARASEWICZ Bez tytułu, 1995 , olej, płótno 190 x130 depozyt			bardzo ważne
82.	ALFONS MAZURKIEWICZ Sylwie, 1974 olej, płótno, 110 x 90 nr inw.: MŚK/SzM/337			opcjonalnie

83.	JAN BERDYSZAK Rzeźba VIII, 1969 kompozycja przestrzenna zbudowana z czterech elementów blacha stalowa, emalia, spawanie, I: 105x31,5x31,5 II; 63x31,5x31,5 III: 84x31,5x31,5 IV:114X31,5x31,5 nr inw.: MŚK/Sz/Rz/74			bardzo ważne
-----	--	--	--	--------------

84.	TADEUSZ SZPUNAR Kompozycja I , 1970, drewno, polichromia, 147 x 147 x 25,5, nr inw.: MŚK/Sz/Rz/146			bardzo ważne
85.	RYSZARD ANUSZKIEWICZ Kostka , 1968 r., technika własna, depozyt			bardzo ważne

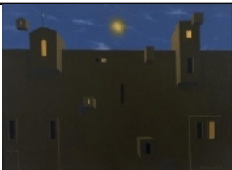
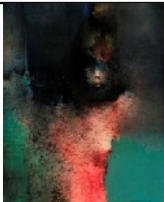

C.

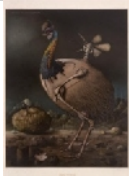

Enklawa wolności (surrealizm, Grupa Krakowska)

Sytuacja w powojennej Polsce do roku 1989 na ogół nie sprzyjała swobodzie twórczej, a wymiana artystycznych doświadczeń ze światem zewnętrznym była w większym lub mniejszym stopniu ograniczana. W tych dla każdego twórcy niełatwych warunkach działali artyści, dla których zakazy cenzuralne oraz modne, aktualnie obowiązujące trendy nie stanowiły przeszkody w indywidualnym, niezależnym rozwoju. Po krótkim okresie eksperymentów z tzw. nowoczesnością szybko i konsekwentnie wkraczali w świat własnej poetyki – śmiałego i niepowtarzalnego stylu, sposobu obrazowania, który czynił ich niezależnymi i rozpoznawalnymi. Metaforyczność, czasami zbliżająca się do granic abstrakcji, była najczęściej przez nich wybieranym środkiem artystycznego wyrazu. Pozwalała na większą swobodę i dystans do aktualnych wydarzeń, na rodzaj wolności twórczej wymykającej się ówczesnej politycznej cenzurze, ale też dawała możliwość wykreowania wyrafinowanej sfery ideowo-treściowej dzieła, nieobecnej w tak zwanej „czystej” abstrakcji. Oblicza tej metaforyczności bywały skrajnie różne: od poetycko-surrealistycznych obrazów Kazimierza Mikulskiego, przez wysublimowaną „ikonizację” kompozycji Jerzego Nowosielskiego po wanitatywne, zabarwione makabrą prace Zdzisława Beksińskiego.

Atmosfera kreatywności i akceptacji wszelkich odmian indywidualizmu artystycznego była cechą charakterystyczną dla reaktywowanej po wojnie Grupy Krakowskiej, kierowanej przez ekscentrycznego, interdyscyplinarnego twórcę Tadeusza Kantora. Stąd wiele ze znanych i wybitnych „ikon” polskiego malarstwa współczesnego to zaangażowani współtwórcy i członkowie tej społeczności.

86.	ZDZISŁAW BEKSIŃSKI, AY , 1985 olej, płyta pilśniowa, 120 x 97 nr inw.: MŚK/SzM/254			bardzo ważne
87.	RENATA BONCZAR, Trzy żywioły , 1998 olej, płótno, 120 x 120 nr inw.: MŚK/SzM/776			ważne

88.	ROMAN MACIUSZKIEWICZ Niespodziewany początek jesieni, 1996 olej, płótno, 60 x 81 nr inw.: MŚK/Sz4M/725			ważne
89.	ZYGMUNT MAGNER 13181, 1981 olej, płótno, 100 x 81 nr inw.: MŚK/SzM/132			ważne
90.	ANDRZEJ URBANOWICZ Everyday, everyway, everywhere, 1972 olej, płyta pilśniowa, 4 x (137 x 60) nr inw.: MŚK/SzM/684/1-4			bardzo ważne
91.	HENRYK WANIEK Clairè de Lune, 1985 olej, płótno, 49 x 69 nr inw.: MŚK/SzM/253			bardzo ważne
92.	HENRYK WANIEK Jun - Sept, 1985 olej, płótno, 50 x 61 nr inw.: MŚK/SzM/192			bardzo ważne
93.	HENRYK WANIEK Miejsce Feniksa, 1986/87 olej, płótno, 50 x 60 nr inw.: MŚK/SzM/548			bardzo ważne
94.	ZBYSŁAW MAREK MACIEJEWSKI Lęk i pustka, 1978 tempera, akryl, płótno, 137 x 200 nr inw.: MŚK/SzM/560			ważne

95.	ZBYSŁAW MAREK MACIEJEWSKI Totalne zagrożenie, 1986 tempera, akryl, płótno, 150 x 137 nr inw.: MŚK/SzM/561			bardzo ważne
96.	PAWEŁ TRYBALSKI Kazuar City, 1984 olej, karton, 45 x 36 nr inw.: MŚK/SzM/163			opcjonalnie
97.	BRONISŁAW WOJCIECH LINKE Sto pierwszy kwiat, 1959 akwarela, gwasz, papier, 35 x 27 nr inw.: MŚK/SzM/885			bardzo ważne
98.	Franciszek STAROWIEYSKI Teatr Rysowania I, 1986 technika mieszana, płótno, 11 x (279 x 200) nr inw.: MŚK/SzM/678/1-11			bardzo ważne
99.	ZDZISŁAW BEKSIŃSKI Głowa, ok.1962 r., gips patynowany, wys. 21,5 cm depozyt			bardzo ważne

100.	KAZIMIERZ MIKULSKI Teatr lalek: po przedstawieniu, 1980 olej, płótno, 60 x 70 nr inw.: MŚK/SzM/531			bardzo ważne
------	---	--	--	--------------

101.	KAZIMIERZ MIKULSKI Białoksiężniczka opiekunka myszy, 1985 olej, płótno, 55 x 46 nie sygn. nr inw.: MŚK/SzM/281			bardzo ważne
102.	JERZY NOWOSIELSKI Półakt, 1978 akryl, płótno, 74 x 60 nr inw.: MŚK/SzM/220			bardzo ważne
103.	JERZY NOWOSIELSKI Akt z lustrem, 1979 olej, płótno, 70 x 100 nr inw.: MŚK/SzM/172			bardzo ważne
104.	JERZY NOWOSIELSKI Bulwar zachodzącego słońca, 1986 olej, płótno, 100 x 70 nr inw.: MŚK/SzM/221			bardzo ważne
105.	JERZY NOWOSIELSKI Plaża (duża), 1979 olej, płótno, 130 x 190 nr inw.: MŚK/SzM/219			bardzo ważne
106.	JERZY NOWOSIELSKI Martwa natura fantazyjna, 1986 olej, płótno, 70 x 100 nr inw.: MŚK/SzM/222			bardzo ważne
107.	ERNA ROSENSTEIN Zagubione, [b.d.] olej, płótno, 80 x 66 nr inw.: MŚK/SzM/75			bardzo ważne
108.	ERNA ROSENSTEIN Kwiaty chwilowe, 1963 olej, tempera, tusz, płyta pilśniowa, płyta paździerzowa, 19 x 21 nr inw.: MŚK/SzM/746			bardzo ważne

109.	ERNA ROSENSTEIN Przypadki , 1985 technika mieszana, collage, płótno, 35 x 45 nr inw.: MŚK/SzM/340			bardzo ważne
110.	JONASZ STERN Kompozycja żółta , [b.d.], collage, płótno, 115 x 51 nr inw.: MŚK/SzM/80			bardzo ważne
111.	JERZY TCHÓRZEWSKI Dogasający dzień , 1966 olej, płótno, 131 x 97 nr inw.: MŚK/SzM/199			bardzo ważne
112.	JERZY TCHÓRZEWSKI Z cyklu: Zimny świat I , 1975 olej, płótno, 80 x 100 nr inw.: MŚK/SzM/200			bardzo ważne
113.	WANDA CZEŁKOWSKA Głowa 1966/1967 gips, polichromia, relief, 54 x 28 x 15 nr inw.: MŚK/Sz/Rz/52			bardzo ważne
114.	JERZY BEREŚ Konceptom 1976 technika własna, drewno, płótno polichromowane 240 x 105 x 140 nr inw.: MŚK/Sz/Rz/13			bardzo ważne

D.

Powrót do narracji (sztuka figuratywna i neoekspresja)

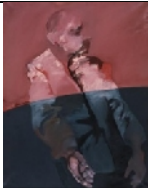

W latach 70. i 80. XX wieku sztuka abstrakcyjna, szczególnie o charakterze geometrycznym oraz przedstawienia o wieloznacznej, czasami wręcz nieczytelnej metaforyce były dla wielu artystów średniego i młodego pokolenia przejawem oportunistu, wygodnej ucieczki od trudnych realiów życia społeczno-politycznego tamtych czasów.

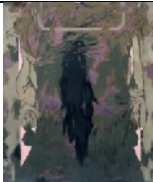

Działania malarskie niefiguratywne – zdaniem artystów - powodowały zawężenie zainteresowań twórcy (i odbiorcy) do sfery czysto malarskiej, natomiast w przypadku abstrakcji geometrycznej skutkowały stopniową rezygnacją z przedmiotu na rzecz konceptualnych działań, często świadomie absurdalnych, niemożliwych do zrealizowania. Reakcją wyznawców neoekspresjonizmu na ten stan rzeczy był stanowczy sprzeciw przeciwko zanikaniu dzieła sztuki jako istotnego elementu w twórczości malarza, przedmiotu odgrywającego rolę przekaźnika emocji artysty i stymulatora uczuć u odbiorcy (Eugeniusz Markowski, Jerzy Kopeć, Sławomir Ratajski). Zwolennicy innej niż neoekspresja figuracji opowiadali się za przywróceniem tradycyjnie rozumianego malarstwa. Ich zdaniem sfera przedstawieniowa i treściowa dzieła sztuki powinna być traktowana na równi z walorami czysto malarskimi. Narracyjny wątek wpleciony w dzieło może przybierać różne postaci. Czasami spełnia funkcje misji społeczno-politycznej, przeplatającej się z mistyczno-religijną refleksją (artyści z grupy Wprost: Maciej Bieniasz, Jacek Waltoś, Zbysław Grzywacz, Leszek Sobocki). Bywa również lirycznym komentarzem do codziennego życia w postaci realistycznych kompozycji z nutą magii (Jerzy Krawczyk, Władysław Garboliński) bądź utrzymanych w stylistyce bliskiej sztuce pop-art (Benon Liberski). Dla artystów z warszawskiej Grupy (Ryszard Grzyb, Jarosław Modzelewski, Marek Sobczyk, Ryszard Woźniak) stał się wyrafinowaną intelektualnie grą z widzem, często na granicy absurdu i banału.

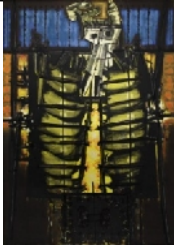

Malarstwo figuratywne, wykraczając poza świat „sztuki wyłącznie dla sztuki”, zmusza odbiorcę do poszukiwań w obszarze szeroko rozumianej kultury (filozofii, religii, tradycji), wprowadza go też w konkretną rzeczywistość społecznych i politycznych uwarunkowań.

115.	MACIEJ BIENIASZ Autoportret z chlebem , 1976 akryl, olej, płótno, 101 x 81 nr inw.: MŚK/SzM/256			ważne
116.	MACIEJ BIENIASZ XXX , 1977 akryl, olej, płótno, 72,5 x 59,5 nr inw.: MŚK/SzM/257			ważne
117.	MACIEJ BIENIASZ Czerwony mur , 1978 olej, płótno, 80 x 68 nr inw.: MŚK/SzM/255			bardzo ważne
118.	MACIEJ BIENIASZ W co się bawić , 1968 olej, tempera, płótno, 95 x 73 nr inw. MŚK/SzM/905			bardzo ważne
119.	TADEUSZ BORUTA Ecce Homo , 1986 olej, płótno, 100 x 132 nr inw.: MŚK/SzM/243			bardzo ważne

120.	ZBYLUT GRZYWACZ Transparentowy III, 1972 olej, płótno, 92 x 72 nr inw.: MŚK/SzM/92			bardzo ważne
121.	ZBYLUT GRZYWACZ Z cyklu „Opuszczona”: Tęcza. Na bruku , 1976, olej, płótno, 190 x 100 nr inw.: MŚK/SzM/604			bardzo ważne
122.	ZBYLUT GRZYWACZ Szał (wg Podkowińskiego), 1977 , olej, płótno, 125 x 80 nr inw.: MŚK/SzM/73			ważne
123.	LESZEK SOBOCKI Powrót, (Syn marnotrawny) 1984 olej, płótno, 160 x 116 nr inw.: MŚK/SzM/70			bardzo ważne
124.	LESZEK SOBOCKI Nokturn polski, 1983 olej, płótno, 160 x 116 nr inw.: MŚK/SzM/118			bardzo ważne
125.	LESZEK SOBOCKI Portret trumienny (Autoportret trumienny XII) 1984 olej, blacha, ø 60 nr inw.: MŚK/SzM/72			bardzo ważne
126.	JACEK WALTOŚ Pomiędzy nami kres, 1979 olej, płótno, 100 x 81 nr inw.: MŚK/SzM/54			bardzo ważne

127.	JACEK WALTOŚ Wrzosowisko, 1981/82 olej, płótno, 100 x 80 nr inw.: MŚK/SzM/550			ważne
128.	JACEK WALTOŚ Zjawia się i znika, 1970, beton, odlew, 45 x 45 x 12 nr inw.: MŚK/SzR/5			bardzo ważne

129.	EDWARD DWURNIK Płonące głowy , 1983 olej, płótno, 140 x 200 nr inw.: MŚK/SzM/177			bardzo ważne
130.	EUGENIUSZ MARKOWSKI Dwie postacie R + F, 1963-84 olej, płótno, 106 x 90 nr inw.: MŚK/SzM/567			bardzo ważne
131.	JERZY KOPEĆ Oczy, 1986 olej, płótno, 170 x 170 nr inw.: MŚK/SzM/240			ważne
132.	PIOTR KURKA Holofernes, 1987 akryl, tempera, papier, 290 x 190 niesygn. nr inw.: MŚK/SzM/276			bardzo ważne

133.	SŁAWOMIR RATAJSKI Siedzący , 1986 olej, kredka, płótno, 180 x 110 nr inw.: MŚK/SzM/252			ważne
134.	JÓZEF WALCZAK Bez tytułu , 1982 ol., pł., 80 x 100 nr inw. MŚK/SzM/233			ważne
135.	JANUSZ RZYBYLSKI Strażnik , 1982 olej, akryl, płótno 100 x 73 nr inw.: MŚK/SzM/97			ważne
136.	WIESŁAW OBRZYDOWSKI Bez tytułu , 1985 olej, płyta pilśniowa, 109 x 87 nr inw.: MŚK/SzM/563			ważne

137.	JAROSŁAW MODZELEWSKI Młody mężczyzna z białym ręcznikiem , 1988 olej, płótno, 150 x 100 nr inw.: MŚK/SzM/627			bardzo ważne
136.	JAROSŁAW MODZELEWSKI Berlińska łaźnia , 1989 olej, płótno, 100 x 170 nr inw.: MŚK/SzM/628			bardzo ważne
139.	JAROSŁAW MODZELEWSKI Niebieska koszulka , 2011, tempera, płótno 120 x 90 depozyt			bardzo ważne

140.	MAREK SOBCZYK Ciekawość żółtego pokoju rodziców, 1988 olej, płótno, 179 x 129 nr inw.: MŚK/SzM/624			bardzo ważne
141.	MAREK SOBCZYK MKE-VUA, 1989 olej, płótno, 180 x 237 nr inw.: MŚK/SzM/623			bardzo ważne
142.	RYSZARD WOŹNIAK Upadły Anioł, 1988 olej, płótno, 188 x 288 nr inw.: MŚK/SzM/625			bardzo ważne
143.	RYSZARD WOŹNIAK Arena, 1988 olej, płótno, 190 x 314,5 nr inw.: MŚK/SzM/626			bardzo ważne

144.	WIESŁAW GARBOLIŃSKI Gwar ptaków, 1987 olej, płótno, 140 x 100 nr inw. MŚK/SzM/282			ważne
145.	JERZY KRAWCZYK Stolarz nie śpi, 1969 olej, płótno, 125 x 60 nr inw.: MŚK/SzM/154			bardzo ważne
146.	BENON LIBERSKI Miasto, 1965 olej, płótno, 88 x 96 nr inw.: MŚK/SzM/158			opcjonalne

147.	BENON LIBERSKI Modelka , 1981 olej, płótno, 100 x 80 nr inw.: MŚK/SzM/156			opcjonalne
148.	BENON LIBERSKI Martwa natura , 1982 olej, płótno, 115 x 88 nr inw.: MŚK/SzM/157			ważne

149.	ANTONI FAŁAT Żona Lota (tryptyk) , 1987 akryl, płótno, 3 x (44,5 x 38) nr inw. MŚK/SzM/603/1-3			bardzo ważne
150.	ANTONI FAŁAT Portret kobiety , 1976 olej, płótno, 124 x 100 nr inw. MŚK/SzM/860			bardzo ważne
151.	ZBYSŁAW MAREK MACIEJEWSKI Basen w Cagnes /I/ , 1981 olej, płótno, 200 x 137 nr inw.: MŚK/SzM/562			ważne

E.

Spadkobiercy sztuki idei (ciało, społeczeństwo, obiekt)

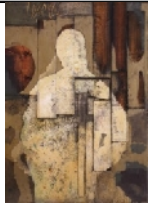
Wolność społeczna, polityczna i religijna – osiągnięcie społeczeństw żyjących w systemie demokratycznym – jest jednym z istotnych warunków rozwoju artysty. Innym, być może ważniejszym elementem, jest wolność wewnętrzna, nieograniczona skostniałymi zasadami estetyki i opinią konserwatywnych odbiorców ukształtowanych przez zachowawczych krytyków sztuki. Ten rodzaj wolności jest osiągany różnymi drogami – czasami dokonuje się w sposób ewolucyjny, innym razem poprzez działania rewolucyjne. W procesie zdobywania nowych obszarów artystycznej wolności przełomem było działanie Marcellego Duchampa (lata 1913–1914). Wprowadzenie do sztuki przedmiotów codziennego użytku (ready made) było protestem przeciw sztuce dotychczasowej, opartej na atrakcyjności wizualnej. Radykalnie zmienione kryterium estetyczne przewartościowało rolę artysty, istoty i funkcji dzieła sztuki oraz znaczenia samego procesu twórczego. Nobilitacja pozycji

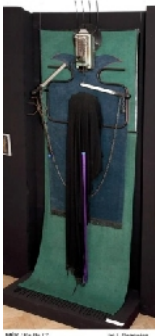

artysty przyczyniła się do powstania kierunku zwanego konceptualizmem (od łac. conceptus – pojęcie) – nurtu skupiającego się na samym procesie twórczym, koncepcji artysty, odrzucającego nadrzędną rolę dzieła nad ideą twórcy. Rezygnacja z tradycyjnych form artystycznych (choć nie do końca porzucono konwencjonalne obrazy i rzeźby) otworzyła drogę do poszukiwania innych środków wyrazu. Pojawiły się instalacje multimedialne, performance, happeningi, filmy i fotografie, a na tradycyjnych płótnach zapisy słowne, wzory matematyczne itp. Najistotniejszym osiągnięciem sztuki konceptualnej nie było dążenie do zamiany jednego środka wyrazu na inny, lecz zastąpienie sztuki przedmiotu sztuka idei. Twórczość najnowsza w dużej części, podobnie jak powojenne dzieła artystów uznanych za awangardowych, jest ideowa spadkobierczynią konceptualistów. Wpływa z intelektualnych rozważań – mniej lub bardziej zabarwionych emocjonalnie – obracających się w kręgu pewnych obszarów pojęciowych i poszukujących dla nich odpowiednich – nie zawsze łatwych do zaakceptowania – form ekspresji.

Przedmiot (ready made) i jego „przemiana” pod wpływem procesu twórczego pozostaje nadal źródłem inspiracji i fascynacji wielu artystów. Rzecz bywa prostym elementem kompozycji kolażowych bądź istotną częścią obiektu o znaczeniu metaforycznym (obrazy Zenona Moskwy). Niezwykłym zjawiskiem w powojennej sztuce są popartowskie asambláže Władysława Hasiora w wydaniu prowincjonalno-polskim, w postaci zestawionych ze sobą w niecodziennych konfiguracjach tandetnych przedmiotów codziennego użytku.

Odmienna, niezwykle dramatyczną rolę spełniają przedmioty w pracach Józefa Szajny. Prozaiczne, bardzo osobiste, umieszczone w drewnianej skrzyni-ołtarzu stają się pośrednikami i rzecznikami (fetyszami) kultu osoby, do której kiedyś przynależały.

152.	ZENON MOSKWA Problem , 1974 technika mieszana, collage, płótno, 75 x 56, nr inw.: MŚK/SzM/759			opcjonalnie
153.	ZENON MOSKWA Nie wiercie "intelektualistom" , 1989 technika mieszana, collage, deska, 84 x 64 nr inw.: MŚK/SzM/753			ważne
154.	ZENON MOSKWA Raskolnikow , 1970 technika mieszana, collage, płótno, 150 x 90 nr inw.: MŚK/SzM/605			bardzo ważne

155.	WŁADYSŁAW HASIOR YMA SUMAC , przed 1970, drut stalowy, płyta winylowa, szkło, elementy metal (kłódka, kapsle po piwie, kable telefoniczne, folia aluminiowa), żarówki, parcelana, deski, 133 x 55 MŚK/SzRz/162			bardzo ważne
156.	WŁADYSŁAW HASIOR Sztandar strażnika ostatniej łyzy 1985 technika własna, drewno, elementy szklane i metalowe, 331 x 100 nr inw.: MŚK/Sz/Rz/7			bardzo ważne
157.	WŁADYSŁAW HASIOR Autoportret z ptaszkami 1962 technika własna, drewno malowane, płótno, 50 x 46 x 11 nr inw.: MŚK/Sz/Rz/9			bardzo ważne
158.	JÓZEF SZAJNA Ołtarz , 1985 assamblage, płyta nr inw. MŚK/SzM/861			bardzo ważne
159.	WŁODZIMIERZ PAWLAK Notatka o sztuce , 2003, olej, płótno, 33 x 24 cm nie sygn. nr inw.: MŚK/SzM/903			ważne

160.	ANRZEJ PARTUM Manifesto of insolent metal farba olejna 105 x 78 depozyt			ważne
161.	ANRZEJ PARTUM Waga, metal farba olejna 33 x 26 x 22 depozyt			ważne
162.	TADEUSZ KANTOR Bez tytułu, 1970, tkanina, metal, płótno, akryl 120 x 110 depozyt			bardzo ważne
163.	TADEUSZ KANTOR Z cyklu: „Torby przemysłowe” (Betonit) 1964-1965, papier, płótno, 120 x 110 depozyt			bardzo ważne

Wśród treści i idei zajmujących umysły dzisiejszych twórców dominuje kilka tematów. Jednym z nich jest cielesność postrzegana i analizowana przez artystów na różnych poziomach poznawczych. Piękno ludzkiego ciała dla wielu bywa symbolem zmysłowych doznań i rozkoszy. Dla innych jest istotnym elementem kształtowania własnej tożsamości widzianej przez przynależność do określonej płci (feministyczne prace Natalii LL i Marii Pinińskiej-Bereś). Ziemską cielesność analizowaną w aspekcie filozoficzno-religijnym jawi się jako przeciwieństwo nieśmiertelnego ducha (obrazy o wymowie eschatologicznej Tadeusza Boruty i nastrojowe rzeźby Jolanty Kłyszcz przypominające o destrukcji i przemijaniu).

164.	JOLANTA KŁYSZCZ (KŁYSZCZ DE KENTROS, KŁYSZCZ) Ofiarowanie 2 , 1989, żywica poliestrowa, odlew, 156 x 91 x 23, nr inw.: MŚK/Sz/R/54			bardzo ważne
------	---	--	--	--------------

165.	TADEUSZ BORUTA Całun , 1986 olej, płótno, 185 x 101 nr inw.: MŚK/SzM/577			bardzo ważne
166.	TADEUSZ BORUTA Płaszczonica , 1984 olej, płótno, 185 x 101 nr inw.: MŚK/SzM/578			bardzo ważne
167.	ZBYLUT GRZYWACZ Z cyklu: "Wiosna" Folia (dyptyk), 1982 olej, płótno, 2 X (70 x 100) nr inw.: MŚK/SzM/129/1-2			opcjonalnie
168.	TADEUSZ KANTOR Portret matki , 1976r., fotografie, drewno, płótno, piasek, druk,			bardzo ważne
169.	JÓZEF ROBAKOWSKI 1989, fotografia, papier 50 x 60, depozyt			bardzo ważne
170.	JÓZEF ROBAKOWSKI , Głowa vintage , 1967, fotografia, papier 69 x 78, depozyt			bardzo ważne

171.	NATALIA LACH-LACHOWICZ Dialog A 1991 żeliwo, granit, odlew, 33,5 x 40 x 34 nr inw.: MŚK/Sz/Rz/82			bardzo ważne
172.	NATALIA LACH-LACHOWICZ Dialog B 1991 żeliwo, granit, odlew, 47 x 20 x 25 nr inw.: MŚK/Sz/Rz/84			bardzo ważne
173.	ANDRZEJ SZCZEPANIEC Narodziny , 1989, żywica poliestrowa, odlew, 49 x 45 x 38 MŚK/SzR/41		 <p>MŚK / SzRz / 41 fot. L. Rogowicz</p>	opcjonalnie
174.	NATALIA LACH-LACHOWICZ, Sztuka konsumpcyjna , 1974, fotografia, płótno, druk, 50 x 50, depozyt			bardzo ważne
175.	NATALIA LACH-LACHOWICZ, Sztuka konsumpcyjna , 1974, fotografia, płótno, druk, 50 x 50, depozyt			bardzo ważne
176.	MARIA PINIŃSKA-BEREŚ Król i królowa 1986 drewno i płótno polichromowane, Król : 132 x 64 x 34, Królowa : 120 x 52 x 32, kula : Ø 15,5 nr inw.: MŚK/Sz/Rz/10		 <p>MŚK / SzRz / 10 fot. L. Rogowicz</p>	bardzo ważne

177.	MARIA PINIŃSKA-BEREŚ Sztandar – Gorset 1967 płótno, drewno, polichromia, 229,5 x 106 nr inw.: MŚK/Sz/Rz/48				bardzo ważne
178.	MAGDALENA ABAKANOWICZ, Z cyklu: „Postacie kroczące”, 2008r., technika własna, wys.: 2 x (ok. 180 cm), depozyt				bardzo ważne
179.	LECH MAJEWSKI Z cyklu: „Krew poety” Sznurówki Video art – płyta DVD (czas trwania: 2 min.18 sek.) rzeźba pełnoplastyczna o wym. 150 x 42 x 26 nr inw.: MŚK/SzM/883				bardzo ważne Instalacja multimedialna: zalecenia autorskie dot. sposobu ekspozycji

Innym równie ważnym dla współczesnych twórców tematem jest społeczeństwo, zbiór ludzkich jednostek uwarunkowanych poprzez politykę, religie i kulturę. Krytyczna analiza kondycji ludzkiej natury, poddanej presji zbiorowości, jest istotą szokujących w formie i treści prac Zbigniewa Libery. Odmiennej rodzaj artystycznej krytyki, pełnej sarkazmu i nieco obscenicznej prowokacji, prezentują popartowskie pastisze Grupy Łódź Kaliska.

180.	DANUTA URBANOWICZ Z cyklu: Dowód osobisty (tryptyk), 1972 technika mieszana, olej, akryl, collage, płótno, 3 x (92 x 73) nr inw.: MŚK/SzM/663/1-3				ważne
------	--	--	--	--	-------

181.	ZBIGNIEW LIBERA Z cyklu: "Pozytywy" Che. Następny kadr. 2003/2004 papier fotograficzny matowy, autorski wydruk cyfrowy, 120 X 150			bardzo ważne
182.	Grupa TWOŻYWO To tłum, 2008 tektura, szablon, akryl,, 50,5 x 49,2 cm, nr inw. MSK/SzM/854			ważne
183.	KRZYSZTOF MICHAŁ BEDNARSKI Rozdzenie krasnoj zwiezdy/ Narodziny czerwonej gwiazdy (portret Karola Marksa) 1978-1986 gips, blacha ocynkowana, akryl 60,5 x 40 x 40 MSK/Sz/Rz/165			bardzo ważne
184.	Grupa THE KRASNALS Obiekt 1,2,3,4, „Stampede”, 2008, olej, spray, płótno, 70 x 100 nr inw.: MSK/SzM/879			ważne
185.	WIESŁAW KRUCZKOWSKI I Pamiętajmy o ogrodach, 2004 olej, płótno, 100 x 100 nr inw.:			opcjonalne

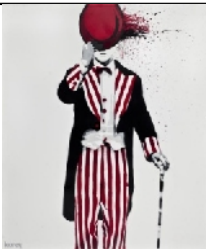
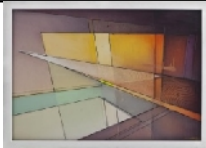
	MŚK/SzM/790			
186.	RYSZARD GRZYB Niepokój jest sztuką życia, 2004 akryl, płótno, 140 x 180 nie sygn. nr inw. MŚK/SzM/804			opcjonalne
187.	JERZY DUDA GRACZ Polska Szkoła Jazdy-Farbowanym Lisom, 1995 olej, sklejk, 69.6 x 69.8 nr inw.: MŚK/SzM/938			ważne
188.	JAN RYLKE Legion bohaterów, 1984 akryl, płótno, 81 x 65 nr inw.: MŚK/SzM/107			ważne
189.	Grupa ŁÓDŹ KALISKA Bitwa pod Grunwaldem na Karowej, druk na barycie, 111 x 315 MŚK/SzFA/98			bardzo ważne
190.	Grupa ŁÓDŹ KALISKA Instrukcja zabijania sztuki w hołdzie Andy Warholowi dla pieniędzy / nr 26 , 2007, fotografia drukowana, akryl, szablon, płótno nr inw. MŚK/SzM/857			bardzo ważne

191.	JAN SAWKA California dream , 1978 tempera, collage, papier, 34 x 38 nr inw.: MŚK/SzM/63/1-6			ważne
192.	ANDRZEJ SZCZEPANIEC Bez podpisu (Na piedestale) , 1986, żywica poliestrowa, odlew, 75 x 30 x 31 MŚK/SzR/51			bardzo ważne
193.	ANDRZEJ SZCZEPANIEC Podwieszeni (Gogolta) , 1989, brąz, odlew, polerowanie, 57 x 16,5 x 49,5 MŚK/SzR/42			bardzo ważne

Sztukę „wychodzącą” na ulice i wkraczającą w przestrzeń miejską reprezentują prace najmłodszych artystów. Stosunkowo nowy kierunek, zwany street artem, jest pokazany poprzez „wizerunki” prac właściwych, których oryginały powstały i funkcjonują w otwartej przestrzeni ulic.

Street-art

194.	Peter FUSS JP2/B16 , 2009, akryl, szablon, płótno, 50 x 70 cm nr inw.: MŚK/SzM/906			bardzo ważne
195.	TUSE (Piotr Jaworski) Bob , sitodruk, płótno, 70 x 48 cm nr inw.: MŚK/SzM/907			bardzo ważne

196.	PIKASO Bez tytułu , 2012 akryl, papier, płótno, 24 x 18 cm nr inw.: MŚK/SzM/908			bardzo ważne
197.	PIKASO Bez tytułu , 2012 akryl, płótno, 24 x 18 cm nr inw.: MŚK/SzM/909			bardzo ważne
198.	JOLA KUDELA Doubting Thomas , fotografia barwna, druk APP papier HGE 310 gsm, 40 (50) x 59,8 (70) cm, nr inw.: MŚK/SzM/911			bardzo ważne
199.	LOONEY (Marek Rybkowski) Americano , 2012 akryl, płótno, 114 x 97 nr inw.: MŚK/SzM/910			bardzo ważne
200.	AUTONE (Jan Kołodziej) Bez tytułu , 2011 akryl, spray, outliner, elementy fosforyzujące, płótno, 24 x 18 cm nr inw.: MŚK/SzM/912			bardzo ważne

Fotografia – wybór do prezentacji czasowej

201.	Zofia Rydet "Świat uczuć i wyobraźni", podcykl "Zagłada"/Nicość, 1975-1979 r., f ot. odbitka cz.-b., brom, papier fotograficzny, wys.: 67,5cm, szer.:			ważne
------	--	--	--	-------

	85cm. MŚK/SzFA/140			
202.	Zofia Rydet "Świat uczuć i wyobraźni", podcykl: „Zagłada”, 1975-79 r., 40cm, szer.: 27,5cm, MŚK/SzFA/141			ważne
203.	Zofia Rydet "Świat uczuć i wyobraźni", podcykl: „Zagłada”, 1975-79 r, wys.: 40cm, szer.: 30cm, MŚK/SzFA/142			ważne
204.	Zofia Rydet "Świat uczuć i wyobraźni", podcykl: „Za ścianą życia”, 1975-79 r. wys.: 59,5cm, szer.: 50cm, MŚK/SzFA/143			ważne
205.	Zofia Rydet "Świat uczuć i wyobraźni", podcykl: „Zagłada”, 1975-79 r., wys.: 40cm, szer.: 50cm, MŚK/SzFA/144			ważne
206.	Zofia Rydet "Świat uczuć i wyobraźni", podcykl: „Zagrożenie 1”, 1975-79, wys.: 40cm, szer.: 30cm, MŚK/SzFA/145			ważne
207.	Zofia Rydet "Świat uczuć i wyobraźni", podcykl: „Zagrożenie 2”, 1975-79 r., wys.: 40cm, szer.: 30cm, MŚK/SzFA/146			ważne

208.	Zofia Rydet "Świat uczuć i wyobraźni", podcykl: „Zagrożenie 3”, 1975-79 r., wys.: 50cm, szer.: 40cm, MŚK/SzFA/147			ważne
209.	Sławomir Rumiak "Zuzia -dzieciństwo niedokończone", 1998, odbitka czarno-biała, papier barytowy, wys.: 39,5 cm, szer.: 49 cm, MŚK/SzFA/148			ważne
210.	Sławomir Rumiak "Anita i życie płciowe ptaków", 2003, odbitka czarno-biała, papier barytowy, wys.: 49 cm, szer.: 40 cm, MŚK/SzRA/149			ważne
211.	Sławomir Rumiak "Lina w dawnym stylu", odbitka czarno – biała, papier barytowy wys.: 49 cm, szer.: 40 cm, MŚK/SzFA/150			ważne

5. Informacje dodatkowe:

- w części street-art przewidziano projekcję kolekcji fotografii prezentujących tego typu dzieła zrealizowane w przestrzeni Górnego Śląska
- w przestrzeni galerii zostanie wyodrębniona część przeznaczona do cyklicznych prezentacji video-artów
- prace należące do kolekcji fotografii będą prezentowane zamiennie (względy konserwatorskie)
- plan wystawy przewiduje ścieżkę krótkiego zwiedzania
- integralną część ekspozycji stanowi komentarz słowny:
  - tekst ogólny przy wejściu do galerii
  - teksty syntetyczne do poszczególnych części oraz do wybranych obiektów (propozycja do rozważenia)
  - przewodnik po galerii
  - audioguide
- niektóre obiekty do poszczególnych części zostały wybrane opcjonalnie, z możliwością wprowadzenia zmian aranżacyjnych ekspozycji
- projekt uwzględnia dzieła z depozytu muzealnego

